

Dr.h.c. prof. Ing. Albert Sándor, PhD.

a Selye János Egyetem alapító rektora, a komáromi Felnőttképzési Intézet, Kht. igazgatója;

lakhely: Kassa – Pat, albert.sandor43@gmail.com

A tanulási stílusokról

A tanulás olyan folyamat, amelynek során és amelynek következtében az ember ismereteket szerez a világról, megváltozik a viselkedése, tevékenységi formái, életfelfogása, személyi tulajdonságai és saját magáról alkotott képe, tehát olyan változás következik be, amely az embert a környezetéhez jobban alkalmazkodóvá teszi.

A tanuláshoz több dimenziója van. Ha az ember valamit tanul, akkor a tananyagot érzékelnie kell, meg kell értenie és az emlékezetébe kell vésnie, stb. Ezt nevezzük a tanulás kognitív (megismerési) oldalának. De az embernek ezt akarnia is kell. Ez a tanulás motivációs része. A tanuláshoz kitaratásra is szükség van – ez a tanulás akarati (konatív) oldala. A tanulás persze attól is függ, hogy ki tanít, de attól is, hogy az ember kivel tanul. Ez a tanulás szociális dimenziója.

Tanulási stílus alatt a tanuláshoz azt a menetét (algoritmusát) értjük, amelyet az ember előnyben részesít (preferál) egy adott időszakban. A tanulási stílus velünk született adottságok határozzák meg, de életünk során változik és tökéletesedik. Segíti a tananyag elsajátítását, de az is előfordulhat, hogy egyes tananyagok esetében előnyösebb lenne másfajta tanulási stílust alkalmazni. Tanulási stílusunkat általában nem is tudatosítjuk, természetesnek vesszük,

ezért tudatosan nem is fejlesztjük. Saját tanulási stílust diagnosztizálhatjuk, de nem egyszerű változtatni rajta. Ennek ellenére az egyén képes arra, hogy saját tanulási stílusán változtasson, vagy a szociális környezet, tehát a pedagógusok, osztálytársak, szülők stb. hatására módosítson rajta.

A tanulási stílusok fajtái

A pszichológusok több fajta tanulási stílust különböztetnek meg: érzékszervi preferencián alapuló, az intelligenciák fajtáin alapuló, lingvisztikus, logikai, matematikai stb. tanulási stílust. Ebben az írásban csak a legismertebb, tehát az érzékszervi preferenciákon alapuló tanulási stílusokkal foglalkozunk.

Az érzékszervi preferenciákon alapuló tanulási stílusok

Az emberek abban is különböznek egymástól, hogy tanulás közben melyik érzékszervüket preferálják. Van, aki mások hallgatásával szerzi meg az ismereteket, van, aki az ábrákat, diagramokat tanulmányozza előszeretettel, és van, aki a taneszközökkel való tevékenység során sajátítja el a tananyagot.

Az érzékszervi preferenciákon alapuló tanulási stílusokat a VARK mozaikszóval szokás jelölni. A VARK mozaikszó négy angol szó kezdőbetűiből áll össze: V – Visual (vizuális – látásra

támaszkodó), A – Aural (auditív – hallásra támaszkodó), R – Read/write (olvasásra/írásra támaszkodó) – verbális, K – Kinesthetic (kinesztetikus – mozgásra, tapintásra támaszkodó stílus).

Az említett felsorolás szerint tehát négy tanulási stílust különböztetünk meg: vizuális – nonverbális (látásra támaszkodó stílus), auditív (hallásra támaszkodó), vizuális – verbális (látásra és szóbeli információkra támaszkodó) és kinesztetikus (mozgásra, tapintásra támaszkodó stílus) tanulási stílus.

a) A vizuális – nonverbális (látásra támaszkodó) tanulási stílus

Azok az emberek, akiknél ez a tanulási stílus dominál, azt szeretik, ha a tananyagot ábrák, sémák, diagramok, folyamatábrák, térképek, fényképek, diaposzitivok, filmek stb. formájában prezentálja az oktató. Szeretik az illusztrált, színes tankönyveket és a hierarchikusan elrendezett tananyagot. A megfigyelés helyett a tevékenységi formákat részesítik előnyben. Emlékeztükben könnyen felidéznek a tananyagot (az ábrákat, sémákat stb.), de nem kedvelik a szóbeli közléseket, tehát az előadásokat, a tanári monológot és azokat a feladatokat, amelyekben a mondatokra és a nyelvtanra helyezik a hangsúlyt.

Hogyan tanuljon az a diák, akinél a vizuális – nonverbális tanulási stílus dominál?

Jegyzetkészítéskor grafikusán, ábrák és diagramok formájában dolgozzák fel a tananyagot. A fontosabb részeket színes ceruzával jelölik meg. A törzsanyagot, a legfontosabb elveket, törvényeket, matematikai képleteket stb. ajánlatos A5-ös, ún. tanulási kártyákra rögzíteni, és ezeket gyakrabban áttekinteni. A tankönyvben a fontos szöveget alá lehet húzni, esetleg színes ceruzával kiemelni. A fogalmakat, kulcsszavakat, matematikai képleteket a lap szélére kijegyzetelni. Ajánlatos tanulás közben a számítógép használata is, mert a képernyőn megjelent tananyagot a diák könnyebben megjegyzi. Csendes, nyugodt környezetben való tanulást javasolunk, miközben a multimédia használata is ajánlatos.

Hogyan tanítson a tanár?

A kulcsszavakat írja fel a táblára vagy vetítse ki a vászonra. A tananyagot ábrák, folyamatábrák stb. segítségével prezentálja, használjon taneszközöket és multimediális technikát.

b) Az auditív tanulási stílus

Az auditív tanulási stílussal rendelkezők a szóbeli információkat részesítik előnyben. Szívesebben hallgatnak és beszélgetnek, kevésbé szívesen olvasnak és írnak. Az írott szöveget nehezebben értik meg, ezért előnyben részesítik az előadásokat. A hallott szöveget, neveket, énekeket első hallásra megjegyzik. Az idő multával is könnyen felidéznek a beszélgetéseket és az előadások hangját. Megjegyzik a vicceket, az érdekes történeteket. Általában keveset jegyzetelnek.

Hogyan tanuljon az a diák, akinél az auditív tanulási stílus dominál?

Járjanak a tanítási órákra és konzultációkra. Keveset jegyzetelnek, ezért jó, ha használják a tankönyvet és konzultálnak az osztálytársakkal. A tananyagot feljátszhatják magnetofonra vagy diktafonra. Ha írott szövegből tanulnak, akkor fennhangon ismétlik a tananyagot, és beszélnek meg az osztálytársakkal. A vizsgára való felkészülésre a tananyagot mondják fel hangosan.

Hogyan tanítson a tanár?

Előadás közben figyeljenek oda a hangsúlyra, az intonációra. Részesítsék előnyben a csoportmunkát és a dia-

lógusokat. Biztassák a diákokat arra, hogy kérdezzenek. Engedélyezzék a tanítási óra rögzítését (feljátszását). A definíciókat diktálják le, és tegyék lehetővé a konzultációkat.

c) Vizuális – verbális (látásra és szóbeli információkra támaszkodó) tanulási stílus

Ezek az emberek legszívesebben szövegolvasással tanulnak. Előnyben részesítik a megfigyelést a fizikai tevékenységgel szemben. Jól emlékeznek az írott szövegre és a számokra. Az írott szöveget képesek emlékezetükben felidézni. Nehezen értik és nem képesek megjegyezni az elmondott szöveget, ezért jegyzetelnek. Fejlett az elvont gondolkodásmódjuk, és önállóan (tanári segítség nélkül) is képesek tanulni.

Hogyan tanuljon a diák?

Az előadásokból készítsenek jegyzeteket. Írják le akár többször is azt, amit meg kell tanulniuk, amire emlékezniük kell. Az ábrákat, diagramokat, képleteket írják le szavakkal is. A logikus egységeket válasszák el egymástól, és színes ceruzával is megkülönböztethetik az egyes szavakat, egységeket. A vizsgára való felkészülésre számukra is ajánlottak a tanulási kártyák. A számítógép szövegszerkesztőjének használata, pl. a kulcsszavak leírása is segíti a tanulást. Önállóan, csendes környezetben tanuljanak.

Hogyan tanítson a tanár?

A kulcsszavakat, a legfontosabb gondolatokat írja fel a táblára vagy vetítse ki a vászonra, esetleg sokszorosított formában (hand outs) osszák ki a tanulóknak. Ezek a tanulók jó minőségű tankönyveket igényelnek, és a könyvtár látogatását is lehetővé kell tenni számukra.

d) Kinesztetikus (mozgásra, tapintásra támaszkodó) tanulási stílus

A kinesztetikus tanulási stílussal rendelkező diákok igénylik a tevékenységi formákat (pl. manipulálni a taneszközökkel) és a mozgást. Igyekszik megérinteni a valós helyzetet. Nem szeretik a semmittevést, nem szeretnek egy helyben ülni és hallgatni az előadást. Mindent meg akarnak tapasztalni, ki akarnak próbálni, gyakran alkalmazzák a „próba – szerencse” elvet. Emlékeznek a mozgásokra és a motorikus eseményekre, amelyek megtörténtek, vagy amelyben aktívan részt vettek. Jó motoros koordinációs képességgel rendelkeznek, és a

pszichomotoros készségeket is gyorsan elsajátítják. A tanítási órán, de tanulás közben is gyakran rágógumiznak, ezzel elégtételt ki mozgásigényüket.

Hogyan tanuljon a diák?

Használjanak háromdimenziós taneszközöket (valós tárgyakat, modelleket) és számítógépet. Tartsanak gyakrabban szüneteket, és séta közben hangosan ismételtessék a tananyagot. Az elsajátítandó tananyagot írják vagy rajzolják le. A példákat számítsák ki, és nevezzék meg a felhasználási lehetőségeket. Az előadás közben készített jegyzeteknél csak a kulcselemekre figyeljenek, és ne törődjenek a helyesírással, a részletek feljegyzésével. A vizsgákra való felkészülésre ajánlatos próbavizsgát tenni – kihúzni a kérdést, írásban felkészülni, és elmondani a feleletet.

Hogyan tanítson a tanár?

A tanulók számára tegye lehetővé az aktív tevékenységet, pl. a Galperin-féle oktatási módszer alkalmazásával. Hívja fel a figyelmet a tananyag gyakorlati alkalmazásának lehetőségeire. Tanítás közben engedélyezze a számítógép használatát (jegyzetkészítésre is). Vegye figyelembe, hogy ezek a tanulók szeretik a gyakorlati képzést, laboratóriumi munkákat, exkurziókat és a projekt módszer alkalmazását. Azt is tartsa szem előtt, hogy a kinesztetikus stílussal rendelkező diákok szeretnek szerepelni, a megtanult tananyagot prezentálni.

A tanulók csaknem fele vegyes tanulási stílussal rendelkezik, tehát két – vagy három –, esetleg négy tanulási stílus elemei kimutathatók. A felnőtté válás folyamatában, a tanulás és a tapasztalatszerzés következtében a tanulási stílus tökéletesedik, de akár változhat is.

Általános tapasztalat, hogy a tanulók akkor érik el a legjobb tanulmányi eredményeket, ha a rájuk jellemző tanulási stílusnak megfelelően tanulnak. Ezért ajánlatos megismerni saját tanulási stílusunkat. Erre szolgál a **VARK-féle** kérdőív. Ezt a kérdőívet a Katedra következő számában közöljük.

IRODALOMJEGYZÉK

- Fleming, N.: The VARK Questionnaire [online]. [cit.2002-01-5]
- Turek, I. (2003): Ako sa naučit učiť. Bratislava: MPC